

АНАЛІЗ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ДЛЯ ВІДТВОРЕННЯ АНГЛІЙСЬКИХ ПРИСЛІВНИКІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Переклад художніх текстів є складним цілеспрямованим видом творчої діяльності, результат якої повинен відповідати низці вимог. Реципієнт сприймає перекладений текст як тотожний оригіналу, тому головне завдання перекладача – повноцінне відтворення змісту оригіналу. В процесі художнього перекладу враховується ряд факторів, які дозволяють вибрати і застосувати найбільш доцільну стратегію. Можна виділити наступні фактори: норма мови, норма перекладу, літературна традиція, національний колорит, дистанція часу, первинна та вторинна комунікативна ситуація, предметна ситуація [1, с.155].

Як відомо, якість перекладу визначається за двома основними критеріями: еквівалентністю та адекватністю. Вивчення думки вчених у галузі перекладу, а також аналіз низки оригінальних літературних творів та їх перекладів дозволяє зробити висновок, що певні фрагменти перекладеного тексту знаходяться на різному ступені віддаленості від змісту оригіналу. Саме тому в сучасному перекладознавстві доцільно говорити про варіативність еквівалентності, тобто існування різних її видів і аспектів. Необхідно розрізняти потенційно досяжну еквівалентність, під якою розуміється максимально можлива спільність змісту текстів оригіналу і перекладу; еквівалентність, допустиму відмінностями мов оригіналу та перекладу; а також перекладацьку еквівалентність – реальну змістову близькість текстів оригіналу і перекладу, яка досягається перекладачем у процесі здійснення перекладу.

Максимально можлива лінгвістична ступінь збереження змісту

оригіналу при перекладі є межею перекладацької еквівалентності. Також в кожному окремому перекладі змістова близькість до оригіналу в різному ступені і різними способами наближається до максимальної.

До труднощів, пов'язаних з перекладом художньої літератури на англійській мові, можна віднести, наприклад, правильне вживання певної групи прислівників. Переклад англійських прислівників українською мовою потребує застосування низки граматичних трансформацій, спрямованих на досягнення адекватності переданого змісту художнього твору. Важливим чинником, який впливає на вибір відповідника при перекладі з англійської на українську мову, є норми мови перекладу, що й визначають обсяг граматичних перетворень [2, с.1401].

Аналіз мови оригіналу роману Дж. Роулінг і його перекладу на українську мову дає підстави стверджувати, що перекладач для адекватної передачі культурно маркованої лексики, тобто збереження її характерних рис, застосував такі перекладацькі прийоми : транскрипція (транслітерація), внутрішньотекстові пояснення (генералізація, конкретизація), знаходження контекстуальної відповідності та деякі інші. Дослідження показало, що, як правило, для перекладу прислівників фантастичного роману Дж. Роулінг «Harry Potter and the Chamber of Secrets» контекстуальною заміною, калькування, додаванням, опущенням, заміною, описовим перекладом. Це, на наш погляд, робить мову перекладу більш звичною для україномовного читача.

Нульові трансформації зустрічаються при перекладі роману Дж. Роулінг «Harry Potter and the Chamber of Secrets» найчастіше:

(англ.) «*And you? «said Uncle Vernon **viciously** to Harry* (<http://www.parallango.com/ru/author/101>)»

(укр.) - *А ти? - **грізно** примружився на Гаррі дядько*

В даних випадках присутнє збереження синтаксичних конструкцій, а прислівники взяті в їх прямому значенні, що доречно.

Граматичну трансформацію спостерігаємо у такому уривку тексту:

(англ.) «*Nonsense, Petunia, I never went hungry when I was at Smeltings,*» said Uncle Vernon **heartily**. «*Dudley gets **enough**, don't you, son?*»,

(укр.) – Нісенітниця, Петунія, коли я вчився в «Смилтінгсе», ніколи ми там не ходили голодними, – з **жаром** заперечив дядько Вернон. – Дадлі їсть **досхоцу**, правда, синку?

Англійський прислівник *heartily* перекладач передає за допомогою українського іменника з *жаром*, тобто має місце заміна частин мови.

Заміна прислівника *promptly* в англійському варіанті на український іменник з *готовністю* відбувається в іншому прикладі, який засвідчує використання викладачем граматичної трансформації:

(англ.) «In the lounge,» said Aunt Petunia **promptly**, «waiting to welcome them graciously to our home» (<http://www.parallango.com/ru/author/101>).

(укр.) У вітальні, – з **готовністю** відповіла тітка Петунія, – я буду чекати, щоб відразу ж з милою посмішкою привітати їх в нашому домі (http://book-online.com.ua/show_book.php?book=3682).

Основне завдання перекладача при досягненні адекватності – майстерно використати різні перекладацькі трансформації, для того, щоб текст перекладу максимально точно передавав всю інформацію, вкладену в тексті оригіналу, при дотриманні відповідних норм мови перекладу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Шевченко Г. В. Комунікативно-прагматичний та граматичний аспекти мовних засобів: записки з романо-германської філології. (ВИП. 1 (38)), 2017. С. 153-159.

2. Maienborn C., Schäfer, M. Adverbs and Adverbials. Semantics (HSK 33.2) von Heusinger, Maienborn and Portner (eds.). Berlin: de Gruyter, 2011. Pp. 1390-1420.